

สรุปรายงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (แผนงานวิจัยการป่าไม้) โครงการสาธิตและเผยแพร่การใช้ประโยชน์ไม้ป่าพรุ จังหวัดนราธิวาส

นฤมล ภาณุ นำภา นักวิชาการป่าไม้ 7ว สำนักวิชาการป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนในประเทศที่จำเป็นต้องอาศัยป่าไม้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร แหล่งไม้ใช้สอย และแหล่งพลังงานในรูปแบบของฟืนและถ่าน มนุษย์ได้รู้จักและนำไม้มาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการดำรงชีวิต และการสร้างความเจริญให้กับหมู่เหล่าของคนมานานแล้ว การอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้โดยชุมชนจึงเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านการจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้ การปลูกป่าฟื้นฟูชุมชนในกร้างว่างเปล่า การวิจัยปรับปรุงพันธุ์ไม้เพื่อทดลองปลูกในพื้นที่มีปัญหา และการวิจัยส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ไม้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการใช้ไม้ในรูปแบบของเชื้อเพลิง

การใช้พลังงานเชื้อเพลิงจากฟืนและถ่าน ยังคงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวชนบท ถึงแม้ว่าจะมีการนำเอาพลังงานจากแหล่งอื่น ๆ มาใช้ทดแทน เช่น พลังงานไฟฟ้าถ่านหิน ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และแก๊ส แต่พลังงานจากฟืนและถ่านก็ยังคงมีความจำเป็นต่อชาวชนบท เนื่องจากมีราคาถูกและสามารถเก็บหามาใช้เองได้จากเหตุผล ดังกล่าว แผนงานสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้จากป่าพรุ ภายใต้โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส จึงเกิดขึ้น ดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 จนถึงปี งบประมาณ 2540 เพื่อสนับสนุนนโยบายป่าไม้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ และเพื่อให้ราษฎรรู้จักการใช้ไม้ในรูปแบบของ เชื้อเพลิงอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดพลังงาน

ในส่วนของงานสาธิตและเผยแพร่การใช้พลังงานจากไม้ป่าพรุในระยะต่อไป จากสรุปผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2536 จนถึง 2540 แนวโน้มของราษฎรจะหันมาใช้แก๊สและไฟฟ้าเป็นพลังงานหลักในครัวเรือน แต่ฟืนและถ่านก็ยังมีการใช้อยู่ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำที่ไม่สามารถซื้ออุปกรณ์การใช้พลังงานจากแก๊สและไฟฟ้าได้ ดังนั้นการใช้ไม้ฟืนและถ่านก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่ ซึ่งแนวทางที่จะให้ราษฎรกลุ่มดังกล่าวได้ใช้พลังงานเชื้อเพลิงในราคาต่ำ รวมทั้งการใช้ไม้ฟืนและถ่านต่อไป โดยไม่ทำลายทรัพยากรป่าพรุให้เสื่อมโทรมไปมาก ก็โดยการ

1. จะต้องทำการวิจัยและทดลองการใช้พลังงานทดแทนอื่น ๆ เช่น แท่งเชื้อเพลิงเขียว (Green Fuel) ซึ่งจะใช้วัตถุดิบจากสังคัมพืชในป่าพรุ โดยเฉพาะในส่วนของใจกลางป่าพรุที่เป็นธรรมชาติ เพื่อทดแทนการใช้ไม้ฟืนและถ่านจากไม้เสม็ดให้ลดน้อยลง
2. ให้ความรู้ความเข้าใจถึงการใช้พลังงานจากป่าพรุแก่ราษฎรที่ยังใช้กันอยู่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้ไม้ฟืนและถ่านจากไม้เสม็ด ซึ่งควรจะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านที่ถูกต้องให้ประชาชนได้ทราบ และชี้ให้เห็นถึงผลเสียในการเสื่อมสภาพของป่าพรุ
3. ศึกษาและวิจัย (เพิ่มเติม) ในการนำทรัพยากรธรรมชาติจากพื้นที่ในป่าพรุมาแปรสภาพเป็นวัสดุที่ใช้พลังงาน เช่น การผลิตถ่านโค้ก (Coke) และถ่านกัมมันต์ (Activated Carbon) จากดินอินทรีย์ (Peat Soils) ให้เกิด ประสิทธิภาพต่อไป

4. ศึกษาและปรับปรุงเพิ่มเติมต่อไป ถึงการใช้เตาหุงต้มประสิทธิภาพสูง

5. ระดมแนวความคิด เช่น การประชุม / สัมมนา จากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากที่ต่าง ๆ เช่น สมาคมพรุนานาชาติ (International Peat Society = IPS) เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขและฟื้นฟูสภาพป่าพรุในทุก ๆ ด้านต่อไป